

Blendow Lexnova Expertkommentar - Offentlig rätt, november 2014

Nya rättsfall om personuppgiftsskydd

I år har det kommit hela tre vägledande avgöranden från Högsta förvaltningsdomstolen av betydelse för personuppgiftsskyddet. De har gällt tillsynen av personuppgiftsskyddet hos domstolar, överklagande när myndighet vägrat att lämna fullständig information i ett registerutdrag och sekretess med hänsyn till att lagstiftningen om personuppgiftsskydd ska följas.

Det första avgörandet ([HFD 2014 ref. 32](#)) gällde Gotlands tingsrätt. Tingsrätten hade på sin hemsida börjat publicera så kallade uppropplistor. Där publicerades till exempel namn på misstänkta personer som åklagaren begärt häktade. Datainspektionen tyckte att publiceringen innebar en kränkning av de registrerades personliga integritet i strid mot den så kallade missbruksregeln i 5 a § personuppgiftslagen (1998:204) och förelade tingsrätten att upphöra med publiceringen. Tingsrätten, som bland annat ansåg att Datainspektionen inte fick bestämma hur tingsrätten skulle tillämpa lagen, överklagade beslutet, men både förvaltningsrätten och kammarrätten ansåg att Datainspektionen hade haft rätt. Då överklagade tingsrätten till Högsta förvaltningsdomstolen och begärde prövningstillstånd. Tingsrätten fick prövningstillstånd, men återkallade därefter sin talan. Högsta förvaltningsdomstolen prövade dock om Datainspektionen fick ha tillsyn och meddela föreläggande i det aktuella fallet. Principen om domstolarnas självständighet enligt 11 kap. 3 § regeringsformen gäller, enligt domstolen, inte beslut som en domstol fattar i den egna administrativa verksamheten. Slutsatsen blev att det inte hade funnits något hinder mot att Datainspektionen meddelade föreläggandet, och domstolen skrev av målet. Bedömningen framstår inte som överraskande.

Det andra avgörandet (dom 2014-10-02 i [mål nr 34-14](#)) gällde vart en myndighets vägran att lämna ut ett fullständigt registerutdrag ska överklagas. En person hade hos polisen med stöd av 26 § personuppgiftslagen begärt att få ett registerutdrag med alla registrerade uppgifter om sig själv. Polisen lämnade ett registerutdrag, men beslutade samtidigt med hänvisning till vissa sekretessbestämmelser att inte lämna information om personen förekom eller inte i vissa polisregister. Bestämmelserna om registerutdrag gäller nämligen inte i den utsträckning det enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) är särskilt föreskrivet att uppgifter inte får lämnas ut till den registrerade (27 §).

Enligt offentlighets- och sekretesslagen får en enskild överklaga ett myndighetsbeslut att inte lämna ut en handling till honom eller henne direkt hos kammarrätt (6 kap. 7 och 8 §§). På mitt förslag (SOU 2004:6) infördes år 2007 i personuppgiftslagen en bestämmelse om att myndighetsbeslut om registerutdrag enligt 26 § personuppgiftslagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, dvs. förvaltningsrätt (52 §). Skulle polisens beslut att lämna ut ett registerutdrag utan viss information för att den var sekretessbelagd överklagas till kammarrätt eller till förvaltningsrätt? Polisen hade angett att beslutet fick överklagas hos kammarrätt. Det gjorde personen, men kammarrätten lämnade över målet till en förvaltningsrätt. Personen överklagade kammarrättens beslut till Högsta förvaltningsdomstolen. Domstolen konstaterade att klaganden hade vänt sig mot den del av beslutet som innebar att uppgifter med hänvisning till sekretess inte lämnades ut. Eftersom bestämmelsen om rätt till registerutdrag inte gäller om det gäller sekretess för informationen, gäller inte heller den ordning för överklagande som anges i personuppgiftslagen. Kammarrätten borde alltså ha tagit upp överklagandet.

Domen visar att den aktuella bestämmelsen om överklagande i personuppgiftslagen har ett begränsat tillämpningsområde. Det måste vara sällsynt att en registrerad är missnöjd med att han eller hon fått ut information i ett registerutdrag. Domstolens motivering – att bestämmelserna i personuppgiftslagen inte gäller när det är på grund av sekretess som myndigheten inte har lämnat ut viss information – tyder på att ett överklagande i det fallet att myndigheten bara lämnat ut ett registerutdrag, men den registrerade menar att det finns mera information registrerad som borde ha tagits med ska ske till förvaltningsrätt. I det fallet skulle alltså bestämmelserna om överklagande i personuppgiftslagen ta över.

Det tredje avgörandet (dom 2014-10-29 i mål nr [3695-14](#)) gällde sekretess med hänvisning till personuppgiftslagen. I 21 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen står det att det gäller sekretess för en personuppgift om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften behandlas i strid med personuppgiftslagen. Det är vad som kan antas om behandlingen efter ett utlämnande – och inte själva myndighetens utlämnande – som har betydelse vid sekretessbedömningen.

Ett norskt bolag begärde att från register hos Socialstyrelsen få ut personuppgifter om alla i Sverige legitimerade sjuksköterskor. Socialstyrelsen hade avslagit begäran med hänvisning till sekretess enligt 21 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen. Frågan i Högsta förvaltningsdomstolen gällde om sekretess enligt den bestämmelsen kan gälla gentemot ett bolag som inte är etablerat i Sverige. Domstolen kom fram till att den sekretessen inte gällde mot det norska bolaget. Bolaget är nämligen etablerat i Norge och då gäller inte personuppgiftslagen för bolaget (utan motsvarande norsk lagstiftning). Bolagets tilltänkta behandling kunde alltså inte under några förhållanden stå i strid med personuppgiftslagen. Det prövades inte om behandlingen kunde antas stå i strid med norsk lagstiftning.

Avgörandet visar på en lucka i integritetsskyddet som jag har påtalat tidigare (SOU 2004:6 s. 250). Sekretessregeln innebär i praktiken att man inte litar på just den svenska Datainspektionens tillsyn och övriga sanktioner enligt personuppgiftslagen. Kan man anta något som Datainspektionen kan ingripa mot, gäller sekretess. Sker utlämnandet till utlandet gäller däremot inte sekretess, utan man får lita på den personuppgiftslagstiftning och tillsyn som kan finnas i mottagarlandet.

Frågeställningen får dock i allmänhet betydelse bara om utlämnandet sker till följd av myndighetens skyldigheter enligt offentlighetsprincipen i 2 kap. tryckfrihetsförordningen, till exempel därför att den utlandsbaserade begär en utskrift av information från ett myndighetsregister, eftersom myndigheten då inte behöver tillämpa personuppgiftslagen (8 § personuppgiftslagen). Är myndigheten däremot inte enligt författning skyldig att göra utlämnandet, till exempel ett utlämnande via e-post, ska myndigheten nämligen tillämpa personuppgiftslagen på sitt utlämnande. Den behandling som myndighetens utlämnande innebär när det kan antas att mottagaren kommer att behandla personuppgifterna i strid med tillämplig utländsk lagstiftning om personuppgiftsskydd lär då vara otillåten enligt personuppgiftslagen eftersom den personuppgiftsansvariga myndigheten ska se till att personuppgifter behandlas bara om det är lagligt (9 §).

Sören Öman

Vice ordförande Arbetsdomstolen, föreståndare för Stockholm Centre for Commercial Law vid Stockholms universitet (www.sorenoman.se)